

ØVRE PASVIK

URSKOGEN I GRENSELANDET
MELLOM ØST OG VEST

Urskog

GRENSELANDET MELLOM ØST OG VEST

Øvre Pasvik har Norges største sammenhengende intakte urskog, og nasjonalparken er en mosaikk av gammelskog, myrer og vann. Området ligger i det nordvestlige hjørnet av den sibirske taiga. Her finnes østlige arter som ikke forekommer andre steder i vårt langstrakte land. Den urgamle furuskogen i Øvre Pasvik er tilholdssted for arter som er avhengig av gammelskog, og har en stabil bestand av brunbjørn.

På tur

NATUROPPLEVELSER

Stillhet i villmarken

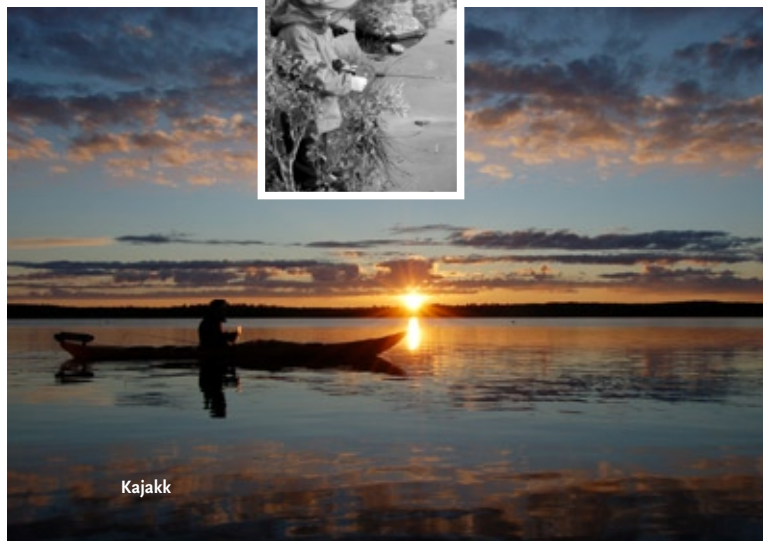
Øvre Pasvik byr på fantastiske villmarksopplevelser enten til fots, på ski eller i kano. I skogen kan man finne den store stillheten, kun brutt av fiskevak og fuglesang. En av innfallsportene til parken finner man ved Svartbrysttjern, hvor det også er flere tilrettelagte bålplasser. Her starter den merkede stien som fører til Ellenvannskoia, og fortsetter videre til Piiloläkoia på grensen til Finland. Begge disse koiene er åpne hele året. Om man ønsker seg enda lenger inn i villmarken, kan man fortsette vestover inn i Finland og Vätsäri ødemarksområde. Områdene i parken er lett tilgjengelig, men det flate terrenget kan være vanskelig å orientere seg i, så kart og kompass er mange steder en nødvendighet.

Treriksrysa

Kjører man til Grensefoss, helt sør i dalen, kan man følge grensestien til Treriksrysa som markerer grensemøte mellom Russland, Finland og Norge. Stien er godt opparbeidet, men kan til tider ha meget våte partier. Et annet alternativ, om man ønsker en skikkelig villmarksopplevelse, er å ta turen til Treriksrysa fra Svartbrysttjern. Fra parkeringen kan man starte turen ved å følge stien mot Ellenvannskoia, eller man kan padle kano til sørenden av Ellenvann før man tar beina fatt.

Med kano og fiskestang

Nettverket av store vann gjør kano og kajakk til flotte måter å oppleve nasjonalparken på. Ellenvannet sine mange øyer gir gode overnattingsplasser, og myggnettetheten er ofte betydelig mindre enn på fastlandet. Det gode fisket er absolutt å anbefale. For tilreisende bosatt utenfor Finnmark kreves fiskekort. Dette kan kjøpes på www.inatur.no, eller på lokale utsalgssteder som Joker på Skogfoss.

Kajakk

Urskog

Urskog og vann

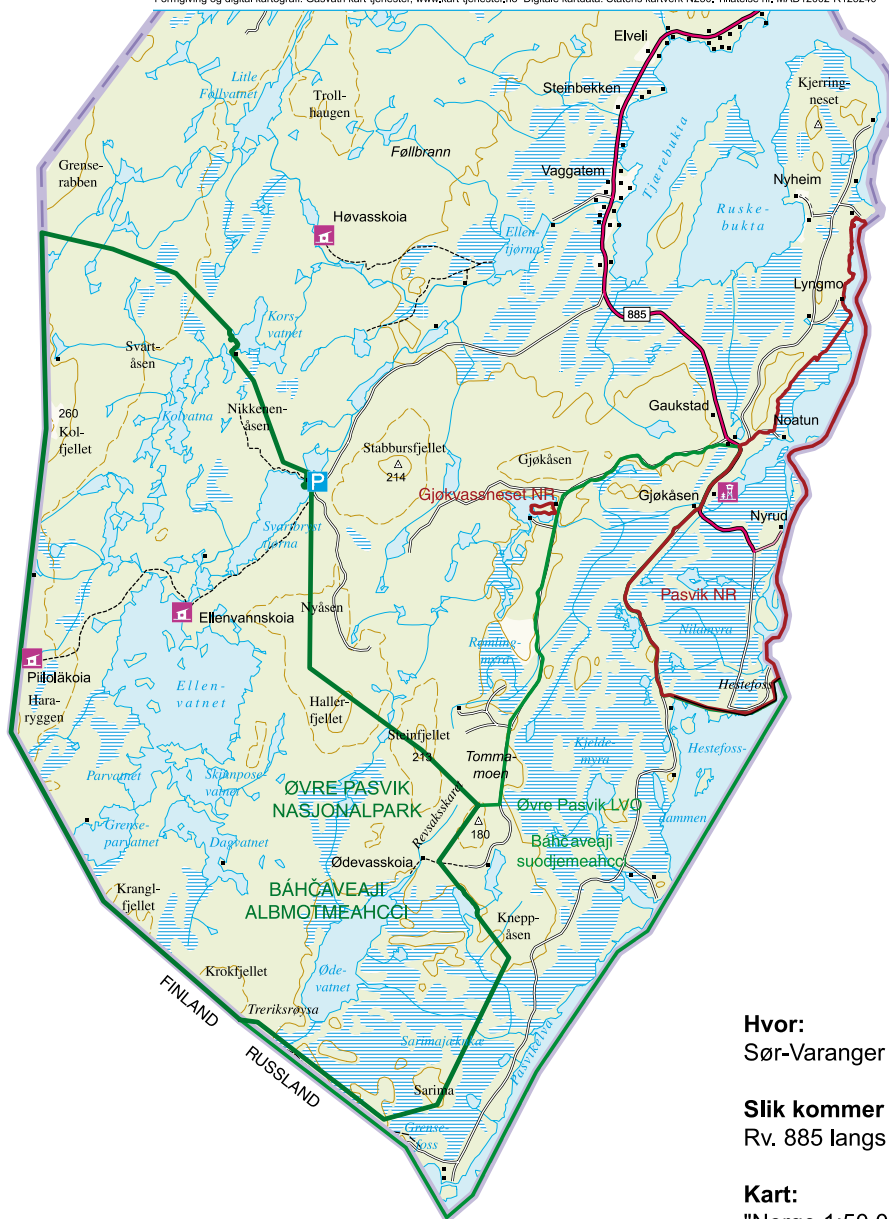
LANDSKAP OG GEOLOGI

Formet av isen

Det flate landskapet i Øvre Pasvik er formet av innlandsisens bevegelser. Nesten hele parken er dekket av bunnmorene avsatt av isen. Bare noen få steder kommer fast fjell fram i dagen. Grunnfjellet består stort sett av gneis, som ved forvitring gir et næringsfattig jordsmonn. Revsaksskardet med sine stupbratte sider er områdets eneste markante fjellformasjon, og ble formet av smeltvann ved slutten av siste istid. Isen la igjen en mengde flyttblokker i Øvre Pasvik, og disse kan i enkelte områder gjøre framkommeligheten vanskelig. Flate urer er et annet særpreg som stammer fra istiden. Disse ble trolig dannet ved at vann fra elver på breens overflate stupte ned og vasket bort all sand og grus.

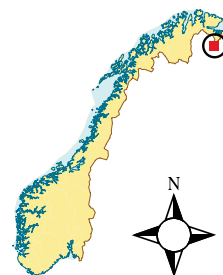
Skogkledd åser, myrer og vann

Landskapet i Øvre Pasvik preges av lave skogkledd åser og en uendelighet av myrer og vann. Under istiden ble isen liggende stille over Øvre Pasvik på grunn av det flate landskapet. Isens mangel på bevegelse og gravende kraft er årsaken til at de aller fleste vannene i parken er svært grunne, og flere av de mindre vannene er i dag i ferd med å gro igjen til myrer.

TEGNFORKLARING

- Riksgrense
- Nasjonalpark
- Landskapsvernområde
- Naturreservat
- Parkering
- Utsiktstårn
- Åpen koie

Hvor:
Sør-Varanger kommune, Finnmark fylke

Slik kommer du til Øvre Pasvik nasjonalpark:
Rv. 885 langs grensen mot Russland.

Kart:
"Norge 1:50 000": 1395 II

Haukugleunge

Lappfiskand

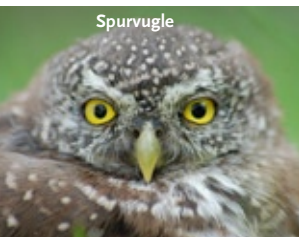

FUGLELIV

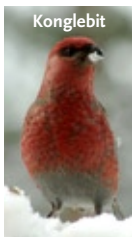
Øvre Pasvik innehar et rikt og sjeldent fugleliv, noe som har lokket naturinteresserte til området i mer enn 100 år. På vandring gjennom urskogen er det stor sannsynlighet for å treffe på lavskrike og lappmeis, og er du heldig hører du storlom og sangsvane fra tjern og innsjøer. Noe av det unike med fuglelivet i Øvre Pasvik er mangfoldet av østlige arter, hvor man blant annet finner den vakre lappfiskanden og den majestetiske lappugla.

Noen av fuglene med regelmessig hekking i Øvre Pasvik nasjonalpark:

Arter med østlig utbredelse:	Andre arter:	
Konglebit	Blåstrupe	Sidensvans
Lappfiskand	Dvergspett	Smålom
Lappmeis	Fiskeørn	Storfugl
Lappspove	Fjellmyrløper	Storlom
Lappugle	Furukorsnebb	Svartspett
Lavskrike	Jerpe	Svømmesnipe
Sangsvane	Haukugle	Trane
Sotsnipe	Kvartbekkasin	Tretåspett

Spurvugle

Konglebit

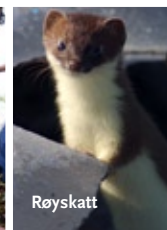
Smålom

DYRELIV

Pasvik har en stabil bjørnestamme, som er en del av en felles russisk-finsk-norsk bestand. Hvert år registreres det yngling i Pasvik, og nasjonalparken er et område hvor bjørnen trives godt. Andre rovdyr som jerv, ulv og kongeørn observeres jevnlig. Her finnes også en av verdens nordligste elgbestander, og om vinteren beiter ca. 3000 tamrein i parken og områdene rundt.

Rein

Røyskatt

Bjørn

Finnmarkspors

Stor parasollmose

PLANTELIV

Furuskogen i nasjonalparken har fått utvikle seg uten større menneskelige inngrep. Tusenvis av år med høststormer og skogbrann har skapt en variert skog med store aldersforskjeller. Mange trær er flere hundre år gamle. Her finnes også mange døde trær, som gir gode livsvilkår for spetter og vedlevende insekter. Spredt i furuskogen finnes innslag av løvskog. Blant annet har hengebjørka sin nordgrense i Pasvik. Enkeltrær av sibirgran finnes både i og utenfor parken.

Andre østlige planter som kan nevnes er åkerbær, russearve, blokkevier, brannull og lappssoleie. I juli står skogbunnen drivende hvit av duftende finnmarkspors.

HISTORIE OG KULTURMINNER

Møte mellom folkegrupper

De eldste sporene etter mennesker i området er om lag 10.000 år gamle. De første steinaldermenneskene levde i et jeger-, samle- og fiskersamfunn, med ulike sesongboplasser.

Østsamene, urbefolkningen i Pasvik i historisk tid, hadde vinterboplasser sør i Pasvikdalen. Trolig har det aldri vært noen fast bosetting i det området som i dag utgjør nasjonalparken. Likevel har de rike jakt- og fiskemulighetene blitt flittig brukt. Selv etter grenseoppgangen i 1826 ble området benyttet av både østsamene og de finske kolonistene i Russland, samt enaresamene på finsk side. Langs stien fra Svartbrysttjern til Piiloläkoia finner man informasjon om flere av kulturminnene i området.

Mange av navnene i nasjonalparken vitner om tidligere næringsvirksomhet. Folk fra Piilola, den nærmeste gården på finsk side, har gjennom sin aktivitet gitt navn til blant annet Tørrfiskholmen og Sauholmen.

Øvre Pasvik landskapsvernområde

Tilgrensende nasjonalparken i øst finner vi Øvre Pasvik landskapsvernområde, som er preget av store myr- og våtmarksområder med stor artsriksdom. Landskapsvernområde er en mildere verneform enn nasjonalpark, men det er ikke tillatt å iverksette tiltak som kan skade eller forringe landskapet.

Kultursti

I en nasjonalpark er du naturens gjest

- Gå hvor du vil, på beina eller på ski. Alt som har motor er i utgangspunktet forbudt.
- Rast hvor du vil, og overnatt gjerne i telt. Rydd opp etter deg, og ta med søpla hjem.
- Du kan tenne bål, men husk det generelle bålrensingsforbudet i skogsmark mellom 15. april og 15. september. Vis hensyn når du sanker ved.
- Du kan plukke bær, matsopp og vanlige planter til eget bruk. Vis hensyn til kulturminner, vegetasjon og dyreliv. Ta ekstra hensyn i hekke- og yngletida.
- Benytt deg av mulighetene til jakt og fiske. Husk jakt-/fiskekort. Ikke bruk levende fisk som agn. Du må heller ikke ta med deg levende fisk fra ett vassdrag til et annet.
- Du kan ta med deg hund, men husk båndtvang i perioden 1. april til 20. august.

Øyenstikker

Kort om Øvre Pasvik nasjonalpark

Hvor:

I Sør-Varanger kommune i Finnmark fylke.

Fremste særpreg:

Et av Norges største gjenværende urskogsområder med et særegent plante- og dyreliv, hvor mange arter ikke forekommer andre steder i landet. Nasjonalparken grenser til både Russland og Finland, og er årlig yngleområde for brunbjørn.

Friluftsliv:

Det finnes en merket sti og to åpne koier i parken, og området er ideelt for den som søker stillheten og det urerte. Parkens mange vann gir gode forhold for fiske og tur med kano/kajakk.

Slik kommer du til Øvre Pasvik nasjonalpark:

Fra E6 ved Hesseng, 5 km sør for Kirkenes, svinger du sørover på Rv.885. Denne veien følger du 90 km oppover Pasvikdalen. På Svanvik passerer du Øvre Pasvik nasjonalparksenter. Ved det lille stedet Vaggetem er det skiltet til nasjonalparken. Herfra er det 9 km på skogsbilvei til parkeringen ved Svartbrysttjern.

En annen mulighet er å følge Rv.885 til Gjøkåsen og så fortsette på skogsbilveien sørover til parkeringsplassen ved Grensefoss. Ingen av skogsbilveiene brøytes om vinteren.

Informasjon om overnattings- og servicetilbud:

Øvre Pasvik nasjonalparksenter v/Bioforsk Svanhovd, tlf. 46 41 36 00, svanhovd@bioforsk.no, www.pasvik.no

Øvre Pasvik kafé og camping, tlf. 78 99 55 30, edith.randa@pasvik-cafe.no, www.pasvik-cafe.no/
Kirkenes turistinformasjon, tlf. 78 99 25 44, info@kirkenesinfo.no, www.kirkenesinfo.no
Pasvik-Inari Trilateral Park, www.pasvik-inari.net

Tips:

Ta med kano, telt og fiskestang og overnatt på en av de mange øyene i Ellenvannet, eller legg turen helt sør i vannet og ta en dagstur til Treriksroysa.

Følg den merkede kulturstien fra Svartbrysttjern til Piiloläoika.

Kart: Norge 1:50 000: Krokfjellet" 2333 II
Turkart 1:100 000: Sør-Varanger-Pasvikdalen

Opprettet: 1970. Utvidet 2003

Nærliggende verneområder:

Øvre Pasvik landskapsvernområde
Øvre Pasvik naturreservat (RAMSAR)
Pasvik naturreservat (Russland)
Vätsäri ødemarksområde (Finland)

Forvaltning og oppsyn:

Fylkesmannen i Finnmark, tlf: 78 95 0300
Statens naturoppsyn, Kirkenes, tlf: 78 99 00 44

Mer informasjon:

www.norgesnasjonalparker.no
www.nasjonalparksenter.no
www.pasvik.no
www.pasvik-inari.net

Norges nasjonalparker – natur som får være seg selv

I Norges nasjonalparker er det naturens lover som gjelder. Det er naturen selv som bestemmer, og gjør ting i sitt eget tempo. Vi oppretter nasjonalparker for å ta vare på store naturområder – fra hav til fjell. For naturens egen skyld, for oss og for kommende generasjoner.

Nasjonalparkene byr på et mangfold av muligheter og opplevelser. Flott og variert natur, jakt, fiske, planter, fugler, dyr og kulturminner.

Ta i mot invitasjonen – bli kjent med naturen og våre nasjonalparker.

Direktoratet for
naturforvaltning
www.dirnat.no

